

โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ปี ๒๕๖๔

๑. หลักการและเหตุผล

จากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๖๒ พบว่า คนไทยผลิตขยะประมาณ ๒๗.๘๒ ล้านตันต่อปี หรือประมาณ ๗๖,๒๐๐ ตันต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๑.๖๔ มีการคัดแยกขยะที่ต้นทางนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จำนวน ๙.๕๘ ล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๔ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๑๓ ขยะมูลฝอยชุมชนถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน ๑๐.๘๘ ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๙ ส่วนที่เหลือนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้องจำนวน ๗.๓๙ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๒๗ และพบพลาสติกในขยะชุมชนประมาณ ๒ ล้านตัน สามารถนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน (ส่วนใหญ่เป็นขวดพลาสติก) ส่วนที่เหลือจะกลายเป็นขยะพลาสติก ๑.๕ ล้านตัน (ประกอบด้วยถุงพลาสติกประมาณ ๑.๒ ล้านตัน ที่เหลือเป็นพลาสติกอื่นๆ เช่น แก้ว กล่อง ขวด ฝาจุก) ทั้งนี้การกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง ๗.๑๕ ล้านตัน โดยเฉพาะการกำจัดแบบเทกองหรือเผากลางแจ้ง การลักลอบทิ้งในพื้นที่สาธารณประโยชน์ และการลักลอบทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้มีขยะมูลฝอยจากบกปะปนและตกค้างอยู่ในทะเล

เพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะที่ต้นทาง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงจัดทำโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยนำแนวคิด “Zero Waste” หรือ “การจัดการขยะเหลือศูนย์” ตามหลัก ๓Rs คือ Reduce หรือ การลดปริมาณขยะ Reuse หรือ การใช้ซ้ำ และ Recycle หรือ การนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะจากต้นทางแหล่งกำเนิดขยะ การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทางคือการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร (Zero Waste)

๒. เพื่อประกาศยกย่องเชิดชู ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำประโยชน์ต่อสังคมในด้านการจัดการขยะ การลด การแยก และนำกลับมาใช้ใหม่ และสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร (Zero Waste)

๓. เป้าหมาย

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของชุมชนทั่วประเทศ โดยเริ่มจากการจัดการขยะจากต้นทางแหล่งกำเนิดขยะ การลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทางคือการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

๔. พื้นที่ดำเนินการ

ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

๑. เทศบาล	รวม	๒,๔๔๑ แห่ง
เทศบาลนคร	จำนวน	๓๐ แห่ง
เทศบาลเมือง	จำนวน	๑๗๘ แห่ง
เทศบาลตำบล	จำนวน	๒,๒๓๓ แห่ง
๒. องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	๕,๓๓๔ แห่ง
๓. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)	จำนวน	๒ แห่ง

๕. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก

๖.๑ เป็นการคัดเลือกชุมชนที่อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

๖.๒. แบ่งกลุ่มชุมชนที่เข้าร่วมประกวดคัดเลือกออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่ม S ชุมชนขนาดเล็ก มีปริมาณประชากรตั้งแต่ ๑ คน แต่ไม่เกิน ๕๐๐ คน

กลุ่ม M ชุมชนขนาดกลาง มีปริมาณประชากรตั้งแต่ ๕๐๑ คน แต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐ คน

กลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่ มีปริมาณประชากรประมาณ ๑,๐๐๑ คนขึ้นไป

สำหรับการนับจำนวนประชากรของชุมชนในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลให้นับยอดรวมจำนวนประชากร โดยใช้เอกสารข้อมูลทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอ หรือหน่วยงานแสดงเป็นหลักฐาน

*****หมายเหตุ***** ชุมชนที่ชนะเลิศระดับประเทศแล้ว ไม่สามารถส่งเข้าร่วมการประกวดได้

๖. เกณฑ์การพิจารณาตัดสินโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๑ นโยบาย แผนงาน และการสนับสนุนระดับ	๒๐ คะแนน
ส่วนที่ ๒ การมีส่วนร่วมและจิตอาสาจัดการขยะในชุมชน	๓๐ คะแนน
ส่วนที่ ๓ การบริการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยใช้หลัก ๓Rs	๕๐ คะแนน
ส่วนที่ ๔ ผลสำเร็จการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะและความยั่งยืน	๓๐ คะแนน
ส่วนที่ ๕ การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๐ คะแนน
รวม	๑๔๐ คะแนน

๗. ขอบเขตการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๑ จัดทำแผนงานโครงการฯ

จัดทำแผนงานโครงการฯ ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

ขั้นตอนที่ ๒ การประชาสัมพันธ์โครงการ

ประชาสัมพันธ์ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จังหวัดทุกจังหวัด และช่องทางสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ www.deqp.go.th และ Facebook : โครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste - DEQP

ขั้นตอนที่ ๓ การสมัครเข้าร่วมโครงการฯ

ชุมชนสามารถสมัครเข้าร่วมโครงการฯ โดยส่งเล่มรายงาน หรือคลิปวิดีโอผลงานไม่เกิน ๕ นาที มาที่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ Download รายละเอียดได้ทางเว็บไซต์ www.deqp.go.th และ Facebook : โครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste – DEQP ติดต่อขอรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โทรศัพท์ ๐-๒๒๙๘-๕๖๐๘ หรือ ๐-๒๒๗๘-๘๔๐๐-๑๙ ต่อ ๑๒๙๓,๑๒๙๘

ขั้นตอนที่ ๔ การจัดส่งรายงานผลการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ

ชุมชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ให้ดำเนินการจัดทำเล่มรายงานพร้อมทั้งแบบฟอร์มการจัดทำรายงาน ดังนี้ ปกหน้า คำนำ สารบัญ รายละเอียดเนื้อหาในรายงาน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน (จำนวนประชากร ครว้เรือน อาชีพ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นต่อวัน)
- ส่วนที่ ๒ นโยบาย แผนงาน และการสนับสนุน
- ส่วนที่ ๓ การมีส่วนร่วมและจิตอาสาจัดการขยะในชุมชน
- ส่วนที่ ๔ การบริการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยใช้หลัก ๓Rs
- ส่วนที่ ๕ ผลสำเร็จการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะและความยั่งยืน
- ส่วนที่ ๖ การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หมายเหตุ

- ๑) มีรูปภาพประกอบแต่ละกิจกรรมพร้อมข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการให้คะแนนกับคณะกรรมการตัดสินระดับประเทศฯ
- ๒) มีเบอร์โทรผู้ประสานงาน ผู้รับผิดชอบหลักของท้องถิ่นและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ
- ๓) การส่งเล่มรายงาน ส่งมาที่ กลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เลขที่ ๔๙ ถนนพระราม ๖ ซอย ๓๐ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ ก่อนวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (นับจากวันส่งพัสดุ)

ขั้นตอนที่ ๕ การคัดเลือกชุมชนปลอดขยะ

คัดเลือกชุมชนปลอดขยะรอบเอกสารรายงาน

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดตั้งคณะกรรมการตัดสินโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) เพื่อตัดสินคัดเลือกชุมชนที่ผ่านเข้ารอบที่ ๑ จากเอกสารรายงาน หรือคลิปวิดีโอผลงานไม่เกิน ๕ นาที โดยคัดเลือกชุมชน กลุ่ม S กลุ่ม M และกลุ่ม L รวมทั้งสิ้น ๑๐๐ ชุมชน ผ่านเข้ารอบที่ ๑

คัดเลือกชุมชนปลอดขยะเข้ารอบระดับประเทศ

- ชุมชนปลอดขยะที่ผ่านเข้ารอบที่ ๑ มานำเสนอผลงานและตอบข้อซักถามต่อคณะกรรมการตามกลุ่ม เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาชุมชนปลอดขยะผ่านเข้ารอบระดับประเทศ กลุ่ม S จำนวน ๑๐ ชุมชน กลุ่ม M จำนวน ๑๐ ชุมชน และกลุ่ม L จำนวน ๑๐ ชุมชน

- ระยะเวลาในการนำเสนอ ๑๕ นาที และตอบข้อซักถาม ๕ นาที

คณะกรรมการตัดสินระดับประเทศ

- คณะกรรมการตัดสินลงพื้นที่เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของชุมชนปลอดขยะ และคัดเลือกชุมชนรับถ้วยรางวัล

ขั้นตอนที่ ๖ รางวัล

รางวัลรอบที่ ๑ ชุมชนปลอดขยะที่ผ่านการคัดเลือกเข้ารอบที่ ๑ จะได้รับรางวัลดังนี้

- เงินรางวัล ชุมชนละ ๑๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ รับโล่เชิดชูเกียรติ

รอบระดับประเทศ ชุมชนปลอดขยะที่ผ่านเข้ารอบระดับประเทศได้รับรางวัล ดังนี้

● กลุ่ม S ชุมชนขนาดเล็ก

รางวัลชนะเลิศ	เงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมรับถ้วยรางวัล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑	เงินรางวัล ๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒	เงินรางวัล ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลชมเชย	เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลชมเชย	เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

● กลุ่ม M ชุมชนขนาดกลาง

รางวัลชนะเลิศ	เงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมรับถ้วยรางวัล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑	เงินรางวัล ๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒	เงินรางวัล ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลชมเชย	เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลชมเชย	เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

● กลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่

รางวัลชนะเลิศ	เงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมรับถ้วยรางวัล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑	เงินรางวัล ๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒	เงินรางวัล ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลชมเชย	เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล
รางวัลชมเชย	เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนได้รับโล่รางวัล จำนวน ๑๕ โล่

ขั้นตอนที่ ๗ การมอบรางวัล

- รอบที่ ๑ ชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกผ่านเข้ารอบที่ ๑ มอบในวันที่ ๕ มิถุนายน (เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลกหรือวันอื่นที่เหมาะสม) พร้อมการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงาน และนำเสนอผลงานชุมชนปลอดขยะ
- รอบระดับประเทศ ชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกระดับประเทศ จำนวน ๑๕ ชุมชน มอบรางวัลในวันที่ ๔ ธันวาคม (เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมไทยหรือวันอื่นที่เหมาะสม)

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สร้างความตื่นตัวให้กับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนแบบครบวงจร

๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งลดปริมาณขยะ และส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ โดยสามารถคำนวณการลดปริมาณคาร์บอนลดโลกร้อน

๓. ประชาชนในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการเข้าใจถึงนโยบายและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของรัฐและมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการดังกล่าว อย่างทั่วถึง

๔. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการฝังกลบขยะของเทศบาลได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๕. ส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๔๐